

Kommuneøkonomi

– langsiktig forvaltning og tidleg grep

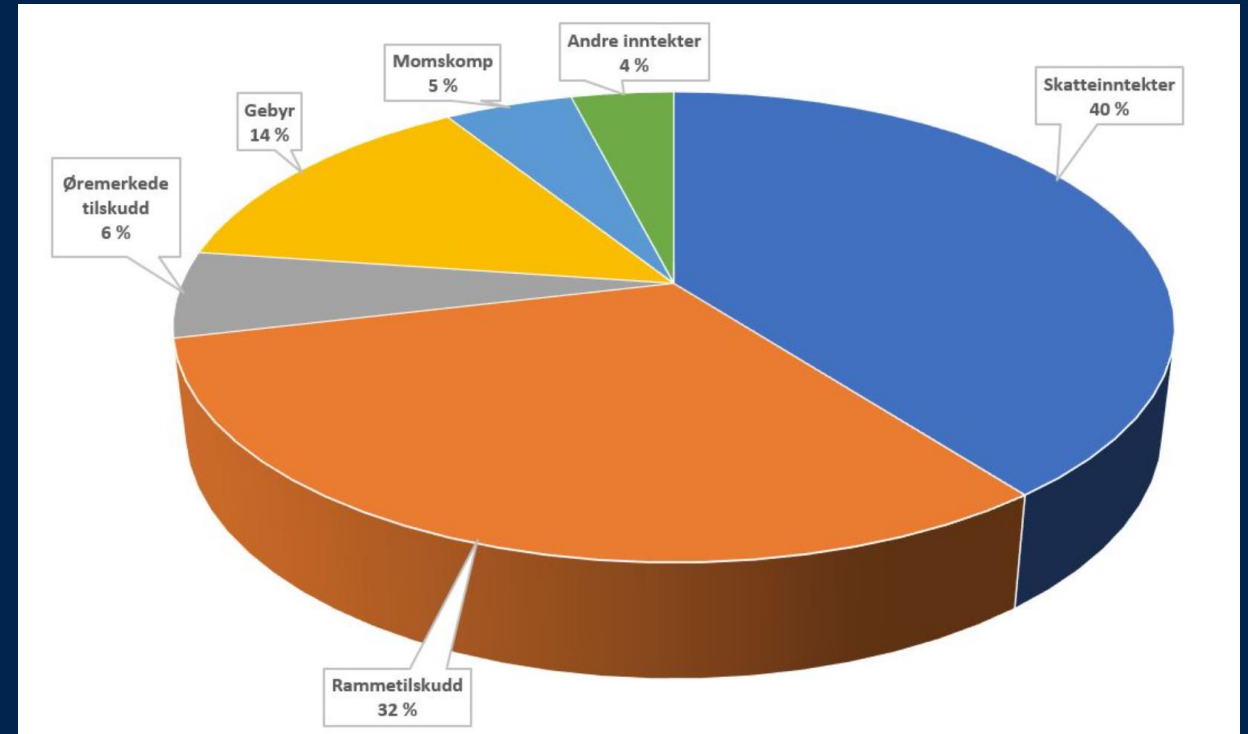
Marit Lunde

Statsforvaltaren i Vestland

Finansiering av kommunesektoren

Inntektssystemet – formål

- Fordelar kommunanes frie inntekter
 - skatteinntekter og rammetilskot
- Overordna formål å bidra til at kommunane kan gje eit **likeverdig** tenestetilbod til innbyggjarane
- Utjamnar
 - ufrivillige kostnadsforskjellar fullt ut
 - skatteinntekter delvis

Utgiftsutjamning

- ulikt behov for tenester mellom kommunane
- kostnadsforskjellar
- omfordeling av innbyggjartilskotet etter ulik
 - ✓ alderssamansetjing
 - ✓ geografi
 - ✓ levekår
- likeverdige tenester

VOSS (FRA 1.1.2020) kommune

Beregning av utgiftsbehov - tillegg/trekk i kroner for år (utgiftsutjevnele tilskudd)

2024

2024-prisnivå for årene 2025-2027

	HELE LANDET		VOSS (FRA 1.1.2020) Utgiftsbehovs-			Bruk av folketall 1.7.2023	
	Vekt	Antall	Antall	indeks	Pst. utslag	Tillegg/ fradrag i utgiftsutj	1000 kr
0-1 år	0,0058	107 155	331	1,0500	0,03 %	19	305
2-5 år	0,1348	227 495	713	1,0653	0,88 %	571	9 271
6-15 år	0,2527	644 583	1 962	1,0346	0,88 %	568	9 213
16-22 år	0,0241	456 837	1 348	1,0030	0,01 %	5	76
23-66 år	0,1081	3 173 134	8 603	0,9216	-0,85 %	-550	-8 925
67-79 år	0,0605	653 532	2 251	1,1708	1,03 %	670	10 877
80-89 år	0,0806	205 264	767	1,2701	2,18 %	1 413	22 920
over 90 år	0,0403	46 056	247	1,8230	3,32 %	2 152	34 913
Basistillegg	0,0163	275	0,6323	0,7817	-0,36 %	-231	-3 746
Sone	0,0103	21 599 834	104 380	1,6426	0,66 %	430	6 968
Nabo	0,0103	9 877 360	38 985	1,3416	0,35 %	228	3 704
Landbrukskriterium	0,0019	1	0,0090	3,0519	0,39 %	253	4 104
Innvandrere 6-15 år ekskl Skandin	0,0067	54 481	156	0,9733	-0,02 %	-12	-188
Flyktninger uten integreringstilsku	0,0078	183 480	346	0,6410	-0,28 %	-182	-2 948
Dødlighet	0,0474	41 670	111	0,9055	-0,45 %	-291	-4 718
Barn 0-15 med enslige forsørgere	0,0168	149 356	377	0,8580	-0,24 %	-155	-2 511
Lavinntekt	0,0105	257 338	564	0,7450	-0,27 %	-174	-2 819
Uføre 18-49 år	0,0060	124 228	284	0,7771	-0,13 %	-87	-1 408
Opphopningsindeks	0,0088	118	0,1307	0,3775	-0,55 %	-355	-5 767
Aleneboende 30 - 66 år	0,0180	515 435	1 297	0,8553	-0,26 %	-169	-2 741
PU over 16 år	0,0507	20 482	67	1,1119	0,57 %	368	5 973
Ikke-gifte 67 år og over	0,0474	398 431	1 369	1,1679	0,80 %	517	8 379
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,0163	43 634	125	0,9705	-0,05 %	-31	-506
Innbyggere med høyere utdanning	0,0179	1 567 840	4 018	0,8711	-0,23 %	-150	-2 429
1 Kostnadsindeks	1,0000			1,07409	7,41 %	4 808	77 996
(Tillegg/trekk kr pr innb.)							
2 Tillegg/trekk (omfordeling) for kommunen i 1000 kr						Alle tall i 1000 kr	
						77 996	
3 Nto.virkn. statl/priv. skoler						11 129	
4 Sum utgiftsutj. mm (2+3)						89 125	
Gjennomsnittlig beregnet utgiftsbehov i kr pr innbygger:						64 893	

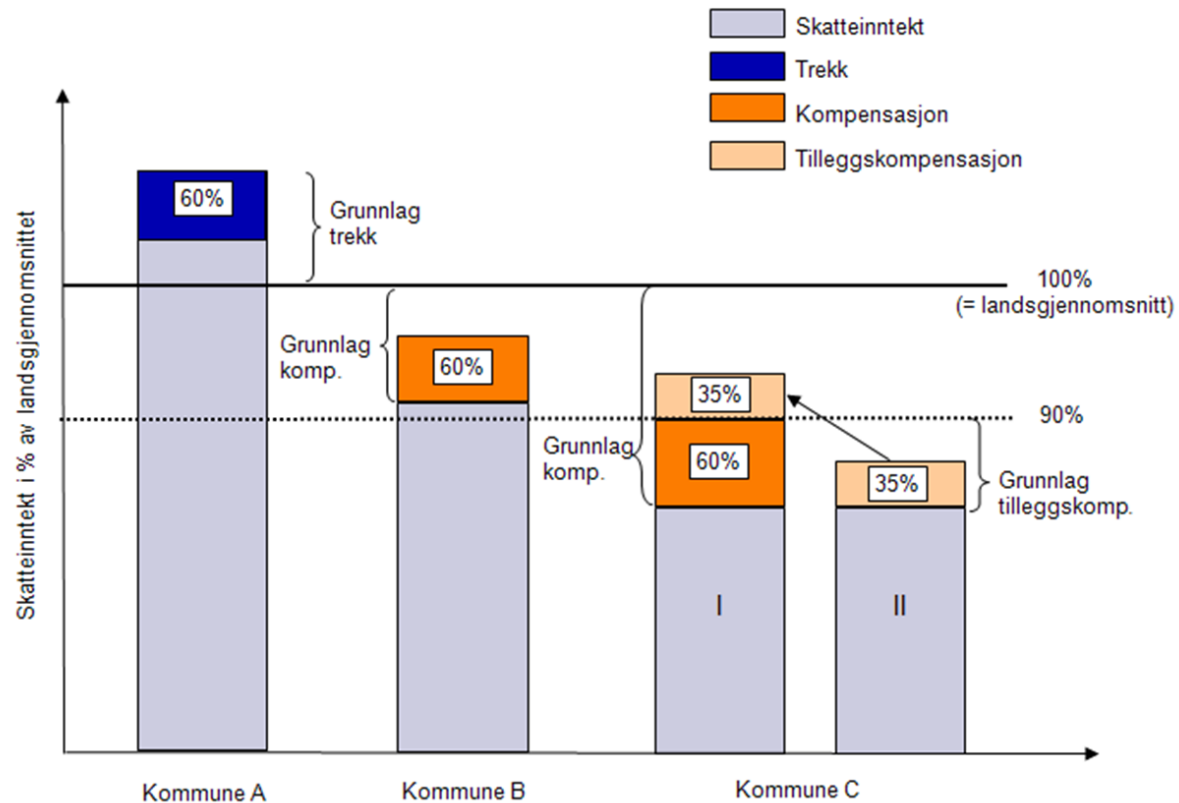

Utgiftsbehov:

Kommune:	Utgiftsbehovsindeks:	Prosent utslag:
Eidfjord	1,33943	33,94
Kvam	1,11471	11,47
Ullensvang	1,08766	8,77 %
Ulvik	1,38160	38,16

Skatteutjamninga for kommunane

Inntektssystemet...

Politiske målsetjingar:

- ✓ Skattedelen av samla inntekter
- ✓ Skatteutjamninga
- ✓ Distriktstilskot
- ✓ Regionsentertilskot
- ✓ Veksttilskot
- ✓ Storbytilskot
- ✓ Inndelingstilskot

Demografi, sosiale og strukturelle tilhøve:

- ✓ Innbyggjartilskot
 - Utgiftsutjamninga
 - Korreksjonsordning for statlege og private skular
- ✓ Saker med særskild fordeling
- ✓ INGAR (inntektsgarantiordninga)
- ✓ Skjønnstilskot

Voss herad – anslag frie inntekter 2024

Anslag frie inntekter

1 226 676 771 kr

Anslag frie inntekter for **Voss kommune** er **1 226 676 771 kroner**.

Dette anslaget på frie inntekter innebærer en nominell vekst for Voss kommune fra 2023 til 2024 på 5,0 prosent. I samme periode er anslått landsgjennomsnittlig vekst på 4,7 prosent.

Veksten i frie inntekter er regnet fra anslag på regnskap for 2023 i statsbudsjettet 2024.

Siden vi ikke kjenner de endelige skatteinntektene for 2024 før i januar 2025, er det gjort et anslag på hvor store skatteinntektene for 2024 vil være. Det presiseres derfor at det angitte nivået på frie inntekter er et anslag.

=

Totalt rammetilskudd

616 633 000 kr

Slik beregnes det samlede rammetilskuddet:

Innbyggertilskudd før omfordeling 483 930 363 kr

Omfordeling:

Utgiftsutjevning **) 77 995 923 kr

Korreksjonsordningen for elever i statlige og private skoler 11 129 191 kr

Tilskudd med særskilt fordeling 33 318 000 kr

Inntektsgarantiordningen -1 184 332 kr

Regionalpolitiske tilskudd:

Regionsentertilskudd 4 844 000 kr

Skjønnstilskudd 6 600 000 kr

Anslag skatteinntekter

610 043 771 kr

Frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter.

Skatteinntektene er for **Voss kommune** anslått til **610 043 771 kroner** i 2024, inkludert inntektsutjevning.

Siden vi ikke kjenner de endelige skatteinntektene for 2024 før i januar 2025, er det gjort et anslag på hvor store skatteinntektene for 2024 vil være. I anslaget er det tatt utgangspunkt i nivået på skatteinntektene i 2022. For den enkelte kommune er skatteanslaget for 2024 deretter framskrevet i tråd med veksten i det samlede skatteanslaget. Det betyr at det blir forutsatt en lik skattevekst per innbygger, med fordeling som i 2022.

Etter hvert som skattetallene foreligger omfordeles skatteinntekter mellom kommunene, for å utjevne forskjeller i skatteinntekter mellom kommunene. [Les mer om inntektsutjevningen](#)

[Frie inntekter 2024 - regjeringen.no](https://regjeringen.no)

Økonomiforvaltning i kommunelova

- **Langsiktig forvaltning og tidleg grep ved ubalanse**
 - vareta økonomisk handleevne over tid
 - trygge grunnlaget for velferda
- **Økonomiplanens formål er lovfesta**
 - økonomiplanen skal vise korleis langsiktige utfordringar, mål og strategiar i kommunale og regionale planar skal følgjast opp
 - kommuneplanens handlingsdel har same formål

Kommunestyrets verktøy for planlegging og styring

K-lova § 14-2

Kommunestyret skal sjølv vedta:

- økonomiplan over fire år og årsbudsjett
- årsrekneskap og årsberetningar
- handlingsreglar for forsvarleg økonomiforvaltning
- reglar for økonomiforvaltninga (økonomireglement)
- reglar for finans- og gjeldsforvaltninga (finansreglement)

Økonomiplan og årsbudsjett – innhald

k-lova § 14-4

- balanse, realisme, fullstendigheit og oversiktleg
- vise kommunestyrets prioriteringar, løyvingar, mål og premissar
- utvikling i kommunens økonomi med gjeld og andre langsiktige forpliktingar
- driftsdel og investeringsdel med obligatoriske økonomiske oversikter

Oppfølging av meirforbruk i budsjettet

- Kommunestyret skal endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle lova sitt krav om realisme og balanse
- Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret om utviklinga i inntekter og utgifter, samanlikna med budsjettet
 - dersom utviklinga tilseier vesentlege avvik, skal kommunedirektøren tilrå endringar i budsjettet
- Dersom årsrekneskapen blir lagt fram med meirforbruk i driftsrekneskapen (2023), skal kommedirektøren tilrå endringar i årsbudsjettet (2024) og saka handsamast av kommunestyret seinast 30. juni

Meirforbruk i rekneskapan

- Kommunestyret skal angi korleis meirforbruket skal dekkast inn
 - dekkast inn året etter det oppstod, eller seinast det andre året etter at det oppstod
- Særlege tilfelle kan kommunestyret vedta inndeckning innan fire år
- departementet kan godkjenne inndeckning utover fire år

Robek

k-lova kapittel 28

Grunnlag for innmelding i Robek:

- budsjettering med meirforbruk
 - inndekning over fleire enn to år
 - akkumulert meirforbruk over tre prosent
 - vedtak ikkje fatte innan fristen
- Mogleg å la vere å melde ein kommune inn i Robek
 - Orienteringsplikt
 - Robek-kommunar skal vedta ein tiltaksplan

Finans- og gjeldsforvaltning

k-lova § 14-13 med forskrift

- Finansreglementet skal
 - hindre kommunen å ta vesentleg finansiell risiko
 - sikre at betalingsforpliktingar blir innfridd
 - avkastningsmål
- Kommunedirektøren skal
 - minst to gonger i året rapportere til kommunestyret
 - etter årets utgang legge fram ein rapport som viser utvikling og status
- Avvik frå reglementet
 - sette i gang nødvendige tiltak
- Uavhengig kvalitetssikring

Finansielle måltal – handlingsreglar

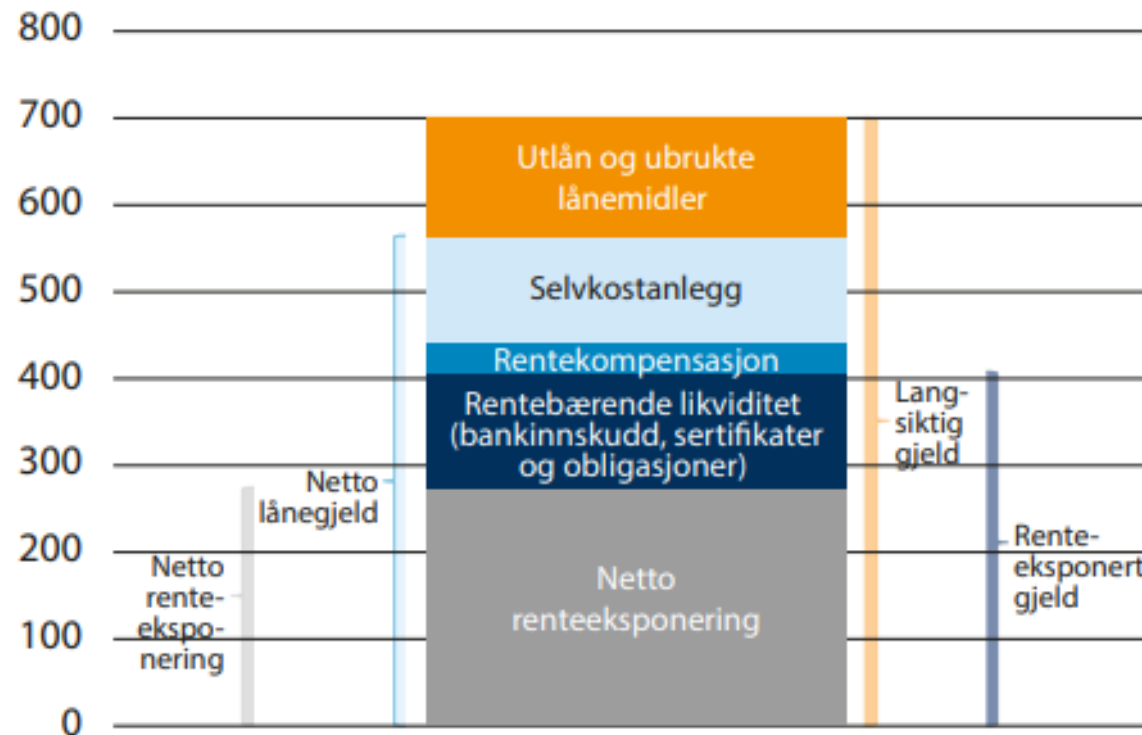

- kva bør driftsresultat, gjeldsgrad, disposisjonsfond vere for at den økonomiske handleevna skal sikrast over tid?
- politiske mål
- langsiktige, realisme og oppnåelege

Netto renteeksponering

B. Kommunesektorens langsiktige gjeld og renteeksponering ved utgangen av 2022 i mrd. kroner.

Budsjettprinsipp for kommunestyret

K-lova § 14-4

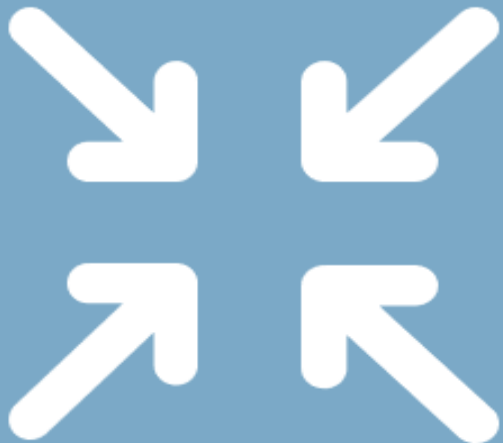
«økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige»

Kommunestyret har ansvar for **balanse- og realismekravet**

- budsjettering av utgifter skal vere **tilstrekkeleg** til å dekkje vedteken aktivitet
- budsjettering av inntekter følgjer **forsiktighetsprinsippet**
- ikkje budsjettere med **uspesifiserte innsparingar**
- **effektivisering** må vere talfesta og fordelt
- **større endringar** frå tidlegare års løyvingar og bruk må synleggjerast og forklarast med tiltak

KOSTRA

k-lova § 16-1 med forskrift og rettleiar

- Rapportere opplysningar om økonomi, ressursbruk og tenester etter
 - produktivitet
 - prioritering
 - dekningsgrad
- Bruke Kostra-data som **planlegging-** og styringsinformasjon
- Analyse, måle eiga utvikling og samanlikning med andre kommunar, fylket og landet